

نهایت باید دقت و اهتمام کرد که آن کمیسیون های مربوطه زودتر وظایف خودشان عمل کنند و آن کارهایی را که مربوط به خودشان است انجام بدهند؟

بنابر این عرض میکنم که روز یکشنبه مجلس بیاید چه بکنند؟ اگر يك کارهایی بر طبق این موضوعاتی که من عرض کردم در بدهد و بقیه مجلس است بیاید بنشینند و رسیدگی کند میفرمائید مجلس کار ندارد ممکن است حضرت عالی با آقایان طرح قانونی پیشنهاد کنند بنده اول کسی خواهم بود که با شما موافق خواهم بود و امضاء هم می کنم.

خوب کار است دیگر مثل طرح قانونی که امروز آقای حائری زاده اظهار کردند تصور میکنم همه موافقیم و البته همه موافقم کار پیدا کنیم آقای دولت آبادی اظهار کردند باید کار کرد البته کار کردن صحیح است قبول دارم اما چه باید کرد؟

يك کارهایی دولت باید با آورد در مجلس و در کمیسیونها مورد مطالعه واقع شود و آن کارها را تمام کنند و به مجلس بفرستد یا طرح قانونی پیشنهاد کنند بنده هم اگر موافق شدم امضاء میکنم آنوقت میرود به کمیسیون میگردانند بعد بر میگردند مجلس بنا بر این کلمات باید و شاید قانده ندارد و بنده مخالف هستم با بودن این دو جزء که یکی ماده نظامنامه است و یکی هم این پیشنهاد که برای این دو جزء مجلس شورای ملی روز یکشنبه تشکیل شود اگر کارهای دیگری هست می آورند ولی برای این دو بنده تصور میکنم لزومی نداشته باشد جلسه بشود خوبست عرض اینکار کمیسیونهایی که امروز انتخاب شده اند و آن کمیسیون هایی که سابق انتخاب شده اند لوایحی که به آنها رجوع شده تمام را رسیدگی و تصویب کنند و برای روز سه شنبه يك کارهایی برای مجلس تهیه کنند

رئیس - اگر تصویب میفرمائید مجلس روز سه شنبه باشد روز سه شنبه چهار ساعت قبل از ظهر

سردار معظم - بيك شرط

رئیس - بفرمائید

سردار معظم - بنده کاملاً موافقم بیانات آقای تدین البته بنده هم معتقد هستم که چون کار نداریم روز سه شنبه حتی سه شنبه جلسه بشود ولی ممکن است کمیسیون هایی که امروز انتخاب شده انتخابشان بعمل نیامده باشد و يك نقیصه داشته باشد بنا بر این بعقیده بنده آقای رئیس مجلس لازم است اگر کمیسیونها انتخاب شده اند جلسه را بروز سه شنبه موکول بفرمایند ولی اگر انتخاب نشده اند و کسری دارند چون فوریت دارد روز یکشنبه جلسه بشود

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)

رئیس - از همین قرار تصویب می فرمائید مجلس بشود؟

(جمعی از نمایندگان - بلی)

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - مؤتمن الملک

جلسه ۲۱

صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه
پانزدهم شوال ۱۳۴۲ مطابق
سی و یکم برج شور ۱۳۰۳

(مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید)

(صورت جلسه قبل را آقای آقامیرزا شهاب الدین قرائت نمودند)

رئیس - آقای آقاسیدیعقوب

(اجازه)

آقاسیدیعقوب - عرضی ندارم.

رئیس - آقای سردار معظم.

(اجازه)

سردار معظم - بنده راجع در صورت مجلس جزء دیر آمدگان نوشته اند بنده نیم ساعت دیر آمدم ولی نظر باینکه ساعت هشت که مجلس خبر میشود یعنی چهار ساعت بظهر مانده دو بظهر مانده مجلس منعقد میشود این دو ساعت را معلوم نیست انسان صرف چه باید بکند در مجلس خوبست اگر این قدر قیدهست مجلس زودتر منعقد بشود.

رئیس - آقای قائم مقام.

(اجازه)

قائم مقام - بنده را جزو دیر آمدگان نوشته اند در صورتیکه بنده دیر نیامده بودم و به موقع حاضر شدم.

رئیس - این اختلافی است که با اداره مباشرت باید گفتگو کنید تارفع شود.

آقای حاج عزالمالک

(اجازه)

حاج عزالمالک - بنده عرضی ندارم.

رئیس - دیگر ابرادی نیست.

(اظهاری نشد)

وزیر امور خارجه - دوققره پیشنهاد تقدیم مجلس شورای ملی میشود. یکی راجع بحقوق منتظرین خدمت وزارت امور خارجه در سنه گذشته که چون يك نظریاتی در این باب هست مجلس شورای ملی باید حل کند. یکی دیگر راجع به مخارجی است که پیش می آید ...

(يك نفر از نمایندگان - بلندتر بفرمائید هیچ نمی شنویم.)

وزیر امور خارجه - عرض کردم دوققره پیشنهاد تقدیم مجلس شورای ملی میکنیم یکی راجع بحقوق منتظرین خدمت وزارت امور خارجه که بعضی مشکلات در این باب پیش آمده است که مجلس شورای ملی باید حل کند. یکی راجع است به مخارجی که پیش می آید برای وزارت امور خارجه از قبیل

خرج مسافرت مأمورین و مخارج تهیه اثاثیه از برای ادارات و سفارتخانه ها و چون هنوز بودجه کل از مجلس شورای ملی نگذشته است و ممکن است چندی طول بکشد و این مخارج را نمی توان معوق گذاشت و به ترتیب اجازه گرفتن خرج يك دو از دهم هم از مجلس شورای ملی مقصود حاصل نمیشود به جهت اینکه بعضی مخارج هست که در ماه اول یادوم باید زائد بر يك دو از دهم خرج کرد و نمی شود مقید شد به يك دو از دهم این است که اجازه می خواهم از مجلس شورای ملی که تجویز بفرمایند بعضی مخارجات لازمه بشود این دوققره لایحه را پیشنهاد و تمام میکنم که زودتر کمیسیون تشکیل شود و رسیدگی بفرمایند.

رئیس - آقای تدین.

(اجازه)

تدین - آقای وزیر امور خارجه اظهار کردند که چون بودجه کل از مجلس گذشته است بنا بر این این پیشنهاد را تقدیم میکنم بنده می خواستم تذکر بدهم که بودجه وزارت امور خارجه به مجلس نیامده است بلکه هیچ بودجه جزئی هم به مجلس نیامده است و مادامی که آن بودجه جزء نیامده است هیچ نمی شود تکلیفی معین کرد و بنا بر این باید هر چه زودتر بودجه وزارت امور خارجه را تقدیم مجلس بکنند تا ر ضمن تکلیف این لوایح هم معلوم شود.

وزیر امور خارجه - بودجه که میفرمایند به مجلس نیامده است بنده همه بودجه ها را خبر ندارم لیکن میدانم که همه بودجه ها تهیه شده و بودجه وزارت خارجه هم بوزارت مالییه داده شده است و تعجب میکنم که چرا تقدیم مجلس نشده است !!

رئیس - آقای حائری زاده از وزارت داخله سئوالاتی داشتند.

حائری زاده - دوسه جمله را بنده سئوال کرده بودم. یکی راجع به ممنوع شدن بعضی از مطابع از طبع بعضی از جرایدی که مخالف دولت بوده اند. گویا يك الترامی گرفته شده از مدیرهای مطابع که بعضی از جرایدی که مخالف دولت بوده اند طبع نشود چون این اقدام از طرف نظمییه بوده خواستم از آقای کفیل وزارت داخله سئوال کنم که علت این اقدام چه بوده؟ و بموجب کدام يك از مواد قانونی بعضی جرائد را آزاد میگذارند که بهمه چیز حمله بکنند و مطابق قانون مطبوعات هم هیچ اقدام نمی شود. بعضی از جرائد که مخالف دولت هستند آنها را علاوه بر اینکه نمیگذارند طبع شود مدیر روزنامه را هم تعقیب میکنند و از مطابع نظمییه التزام میگیرند که بامضاء فلان زید حق ندارند شما روزنامه طبع کنند.

کفیل وزارت داخله - قبل از اینکه فرمایشات آقایان تکذیب کنم می خواهم برای تذکر آقایان عرض کنم که دولت به هیچ وجه برای خودش روزنامه مخالفی تصور نمیکند دولت همیشه جرائد را هدای افکار ملت میداند و همراه با خودش میداند و البته همین طور که قانون معین میکند عقاید و افکار همیشه آزاد بوده است آزادی را هیچ وقت هیچ دولتی با وجود مجلس شورای ملی و با وجود احترام به قوانین مخصوصاً قانون اساسی محدود نمی کند مخصوصاً بنده اینجا صریحاً فرمایش آقایان تکذیب میکنم و يك همچو الترامی از مطبعه گرفته نشده که روزنامه های مخالف دولت نباید طبع شود مخصوصاً با آن قیدی که میفرمایند باسم التزام گرفته شده است بنده مخصوصاً تکذیب میکنم زیرا دولت چنین الترامی نگرفته است و همچو اقدامی نکرده است و از طرف نظمییه هم تکذیب میکنم و همچو اقدامی نشده است.

مدرس - صحیح است ناهید مخالف دولت نیست.

حائری زاده - چون آقایان تکذیب فرمودند عرایض بنده را لازم است يك مقدمه عرض کنم بعد دلیل عرض خود را بسمع آقایان عرض کنم بنده در خدمت آقای شیخ فرج الله نماینده محترم کرمان که عازم مرکز شدم در ۲۵ فرسخی یزد يك دو چرخه که چهار نفر نظامی در آن دو چرخه بودند و آقای مدیر جریده طوفان و مدیر قیام در آن دو چرخه بودند فرصت اینکه با آقایان صحبت بکنیم که نشد ولی در موقع عبور همین اندازه معلوم شد که روزنامه طوفان را دولت را توقیف کرده و مدیرش را در نظمییه حبس کرده و بعد از حبس توسط مأمورین بطرف جنوب حرکتش داده اند بنده دیگر اطلاعی پیدا نکردم که چه شد وقتی که مدیر طوفان مراجعت کردند در جراید دیدم نوشته میشود که طوفان منتشر خواهد شد من يك روز آقای مدیر طوفان را دیدم علت منتشر نشدن روزنامه را پرسیدم که هر روز اعلانش منتشر میشود ولی چرا طبع نمی شود.

این مراسله ایست که از طرف مطبعه بوسفور (که گویا روزنامه طوفان قدیم آدر آن مطبعه طبع میشده مراجعه کرده بودند که باز هم در آنجا طبع شود) به مدیر محترم طوفان نوشته شده مینویسد در تاریخ ۲۳ شورا داره محترم مورخه شهر شوال ۱۳۴۲ مراسله محترم راجع به فرستادن اخبار معروض میدارد. که چون اداره جلیله نظمییه از مطابع التزام گرفته اند جریده طوفان را طبع نمایند لهذا با کمال تأسف ازین پرفتن اخبار و طبع

جریده محترم معذور و تأسفات خود را تذکر
میدهم از طرف مدیر مطبعه فلان (بنده شنیده
بودم ولی بکسند و مدرکی نداشت پس از
اینکه این مراسله را که مطبعه به اداره طوفان
نوشته است یافتن لازم شد بنده از آقای
کفیل وزارت داخله بپرسم که نظمی حق
این فضولی ها را دارد و مطابق کدام یک از مواد
قوانین حق دارد که مطابق و مدیران را ملتزم
سازد که فلان روزنامه را مطبوع نکنند یا مدیر فلان
روزنامه را بپایند و معاذ الله و بدون استنطاق ببرد
حبس کند و منتظر نبودم که آقای
کفیل با آن سوابقی که در عالم آزادی
دارند عرایض مرا با وجود اطلاعی که دارند
تکذیب کنند . خوب بود راه عملی
برایش تصور کنند که این عیوب ارتفع
شود.

فرمودید . (اگر آقای حائری زاده قبول
بفرمایند)
رئیس - آقای حائری زاده سئوال
دیگری هم داشتند؟
حائری زاده - بلی بنده اگر مطلبی
را عرض می کنم چون دسترس به ادارات
دولتی ندارم که مدائن کش بدست بیاورم فراموشی
را بدست می آورم و زمانه بنده دولت سئوال میکنم
و ایشان سئوال بنده را خارج از موضوع میدانند
بنده خوبست دیگر سئوال نکنم . چون
بنده بدوسیبه نظمی دست رسی ندارم که
بتوانم التزامهایی که در آنجا هست کشف
نمایم . راجع به حبس و توقیف آقایان سردار
مقتدر و سالار ظفر سنجابی مدتی قبل سئوال
کرده بودم از وزارت داخله که علت حبس
و توقیف این ها در همدان چه بوده؟ که
یکسال و کسری است شنیدم حضرات در
آنجا مجبوسند با وجود سوابقی که در
آزادی خواهی دارند و زحمانی که در راه
آزادی مملکت کشیده اند بر همه واضح
است این است که سئوال میکنم اگر تکذیب
نمی کنند جواب بفرمایند .

کفیل وزارت داخله - اولاً اگر بنده
یک مطالبی را تکذیب کنم باید آقایان
مقنن بشمرند و از این تکذیب بنده متعیر
نشوند . راجع به توقیف آقایان سردار مقتدر
و سالار ظفر ایشان بک قسمتی فرمودند
که شاید آنها سوابق خدمت گذاری و
آزادی خواهی داشته باشند بنده نمیخواهم
که داخل این مرحله شوم که آن را
تکذیب کنم یا تصدیق انسان هر قدر هم
دارای ملکات فاضله و مزایای اخلاقی باشد
باید تصدیق بفرمایند که ممکن است
جایز الخطا باشد . ممکن است با تمام سوابق
آزادی خواهی که آقایان
دارند در بعضی مواقع خطائی بکنند و خطائی
از آنها سر بزنند داخل میشویم به اصل قضیه
آقایان مسبقند که آقایان سردار مقتدر و
سالار ظفر مدتی در طهران بایک حال بریشانی
امر اوقات میکردند حالاً این توقیفشان را در
طهران خودشان مستند میکردید به بعضی
مقامات آن هم از موضوع بحث خارج است
اما چطور شده است که آنجا مجبوس شده اند
بنده میخواستم این را عرض بکنم بعد از
مساعده های خیلی خیلی خوبی که از طرف
دولت به آنها شد (بطوریکه کاملاً مرض
خاطرشان بود) و ایشان را حرکت دادند
با تمام وسایل حتی با وسایل نقلیه بطرف
ولایت خودشان به این شرط که آنجا میروند
مشغول زراعت و کسب خودشان باشند ولی
آنجا که رسیدند (همانطور که عرض کردم

ممکن است ایشان بعضی خطاها بکنند) بعضیها
را اغوا کردند از آن جمله سردار رشید
معلوم الحال بوده است و معلوم شده است
برای دولت که اگر آن نقشه هائی که کشیده
بودند ادامه بدهند و تعقیب به کنند ممکن
بود اسباب زحمت دولت بشود . یکی از
شور در تحت ۸۳۸ به برادر سردار مقتدر
که سردار ناصر باشد نوشته شده جناب
سردار ناصر حکومت سنجابی لازم امر
سالار ظفر را نزد من اعزام دارم
و خود شما با کلیه ایل حرکت نموده
ماهیدست بیاید اینک نیز قول نظامی
گذشته خود را تجدید نموده و بشما اطمنان
میدهم که حکومت سنجابی کاملاً
شخص شما خواهد بود پس از این که
بماهیدست وارد شود خود شما برای گرفتن
دستورات نزد من بیاید امضاء امیر لشکر
قتل و غارت هائی هم شده اند دولت جلو گیری کرد
وقتی که جلو گیری کرد بعضی ها مقاومت
کردند و دستگیر شدند.
سردار رشید را فرستادند بطهران پس
از یک مدتی که طهران بود همانطور که
آقایان مسبقند (در اینجا در تحت نظر بود)
و در این وقایع اخیر از اینجا رفت و مجهز
شد و با اطلاع آنکه دولت دارد و مسیبینش
را هم کاملاً میدانند الان هم در آنجا مشغول
اقداماتی هست و البته دولت هیچ اهمیت نمیدهد
برای اینکه از همه آنها کاملاً جلو گیری خواهد
کرد و البته مسیبینش فتنه و فساد هم خواهد
خواه از مرکز در موقمش به مجازات و کیفر
اعمال خود خواهند رسید (بعضی از نمایندگان -
صحیح است) ولی این دو نفر از همان وقتی
که گرفتار شده اند مجبوس هستند و تا وقتی
که خلع اسلحه کامل از ایلات آن صفحات
نشده باشد گمان نمیکنم استخلاص آنها برای
دولت مقدور باشد.

حائری زاده - نه خیر این مراسله آخر است
این جارئیس قشون خواهد بود می توانید بپایند
و حشمت حرکت کرده بکسر مناشه بر
ملاقات من بیاید امیر لشکر غرب
یک مراسله دیگری است در چهارده
شور در تحت ۸۳۸ به برادر سردار مقتدر
که سردار ناصر باشد نوشته شده جناب
سردار ناصر حکومت سنجابی لازم امر
سالار ظفر را نزد من اعزام دارم
و خود شما با کلیه ایل حرکت نموده
ماهیدست بیاید اینک نیز قول نظامی
گذشته خود را تجدید نموده و بشما اطمنان
میدهم که حکومت سنجابی کاملاً
شخص شما خواهد بود پس از این که
بماهیدست وارد شود خود شما برای گرفتن
دستورات نزد من بیاید امضاء امیر لشکر
قتل و غارت هائی هم شده اند دولت جلو گیری کرد
وقتی که جلو گیری کرد بعضی ها مقاومت
کردند و دستگیر شدند.
سردار رشید را فرستادند بطهران پس
از یک مدتی که طهران بود همانطور که
آقایان مسبقند (در اینجا در تحت نظر بود)
و در این وقایع اخیر از اینجا رفت و مجهز
شد و با اطلاع آنکه دولت دارد و مسیبینش
را هم کاملاً میدانند الان هم در آنجا مشغول
اقداماتی هست و البته دولت هیچ اهمیت نمیدهد
برای اینکه از همه آنها کاملاً جلو گیری خواهد
کرد و البته مسیبینش فتنه و فساد هم خواهد
خواه از مرکز در موقمش به مجازات و کیفر
اعمال خود خواهند رسید (بعضی از نمایندگان -
صحیح است) ولی این دو نفر از همان وقتی
که گرفتار شده اند مجبوس هستند و تا وقتی
که خلع اسلحه کامل از ایلات آن صفحات
نشده باشد گمان نمیکنم استخلاص آنها برای
دولت مقدور باشد.

شما و خود داده رفتار نمایند همواره در
و حمایت قشون خواهید بود می توانید بپایند
و حشمت حرکت کرده بکسر مناشه بر
ملاقات من بیاید امیر لشکر غرب
یک مراسله دیگری است در چهارده
شور در تحت ۸۳۸ به برادر سردار مقتدر
که سردار ناصر باشد نوشته شده جناب
سردار ناصر حکومت سنجابی لازم امر
سالار ظفر را نزد من اعزام دارم
و خود شما با کلیه ایل حرکت نموده
ماهیدست بیاید اینک نیز قول نظامی
گذشته خود را تجدید نموده و بشما اطمنان
میدهم که حکومت سنجابی کاملاً
شخص شما خواهد بود پس از این که
بماهیدست وارد شود خود شما برای گرفتن
دستورات نزد من بیاید امضاء امیر لشکر
قتل و غارت هائی هم شده اند دولت جلو گیری کرد
وقتی که جلو گیری کرد بعضی ها مقاومت
کردند و دستگیر شدند.
سردار رشید را فرستادند بطهران پس
از یک مدتی که طهران بود همانطور که
آقایان مسبقند (در اینجا در تحت نظر بود)
و در این وقایع اخیر از اینجا رفت و مجهز
شد و با اطلاع آنکه دولت دارد و مسیبینش
را هم کاملاً میدانند الان هم در آنجا مشغول
اقداماتی هست و البته دولت هیچ اهمیت نمیدهد
برای اینکه از همه آنها کاملاً جلو گیری خواهد
کرد و البته مسیبینش فتنه و فساد هم خواهد
خواه از مرکز در موقمش به مجازات و کیفر
اعمال خود خواهند رسید (بعضی از نمایندگان -
صحیح است) ولی این دو نفر از همان وقتی
که گرفتار شده اند مجبوس هستند و تا وقتی
که خلع اسلحه کامل از ایلات آن صفحات
نشده باشد گمان نمیکنم استخلاص آنها برای
دولت مقدور باشد.

نمیتوانیم بزبان جاری کنیم) کار آنها را یک
قدری مشکل میکند.
رئیس - آقای کازرونی .
(اجازه)
آقا میرزا علی کازرونی - بنده یک
سئوالی داشتم .
رئیس - پیش از وقت اطلاع داده اید؟
کازرونی - خوب از این هم میگذرم
است جوابش را بعد بدهند.
رئیس - بفرمایند.
آقا میرزا علی کازرونی - البته (مقدمه)
عرض میکنم) همانطوریکه فرمودید باینست
از حدود تراکت خارج شدو نیاستی احترام
مجلس و حیثیت مجلس را از دست داده لیکن
چه باید کرد در مجلسی که باستاند یک روزنامه
که از فرنگستان میرسد و در آنجا میگویند
حدس میزنم که یک نفر صرفاً اعلان کرده
که جواهر برای فروش دارم این متعلق به
پادشاه ایران باشد
آقا سید یعقوب - مربوط باین
موضوع نیست .
کازرونی - راست مجلس که با آقا
آقا سید یعقوب - اخطار نظامنامه
عرض کردم .
آقا میرزا علی کازرونی - عرض کردم
(اخطار نظامنامه با هر چه هست از طرف
مقام ریاست) در یک چنین وقتی آن وقت یک
دلیلی هم اقامه میکنند که چون پادشاه عثمانی
هم وقتیکه جواهر داشت به این صرفاً داده
بود آن وقت یک نسبت هائی نزدیک به اهانت
یا اهانت آمیزی نسبت بکسیکه بسمت پادشاهی
اسلام منتسب است و بر مسلمین لازم است
مادامی که
(بعضی از نمایندگان (بطور همهمه)
از موضوع خارج است) .
رئیس - سئوالتان را بفرمایند.
کازرونی - مقدمتاً عرض کردم این
چیزها احداث میشود پس از آنکه آنطور
شد اینطور هم میشود .
بنده کاملاً معتمد که نباید از حدود
تراکت خارج شد عرض از سئوال چیست
مقدمتاً عرض کنم سئوال چنانچه در دوره
چهارم هم عرض کردم مجاب نیست عرض از
سئوال مجادله هم نیست مکالمه هم نیست
تقریباً این سئوال که یک کلمه اصطلاح قانونی
است الزام است از یک طرف التزام است از
طرف دیگر سئوال معنایش این است که از
طرف وزیر مسئول تقریر بشود که این مسأله
که تومیگوئی اینطور و به این دلیل مطابق
قانون است (آنگاه هم که متصدی امر هستند
نباید بکلی تخطی و تجاوز از قانون کرده

باشند) یک تذکر دیگری هم لازم است عرض
کنم در اینجا مکرر گفته شد که بموجب ماده
۵۵ بایستی
(همهمه بین نمایندگان) .
رئیس - اگر سئوالی میخواهید بکنید
بفرمایند جواش را یا حالا می دهند یا بعد .
کازرونی - خوب از این هم میگذرم
سئوال بنده اینست که روزنامه ناهید را دولت
توقیف کرده بود و تازه می بینم دارد منتشر
میشود خواهستم از کفیل وزارت جلیله داخله
سئوال بکنم که از روی چه قانون یک
روزنامه توقیف می شود و دوباره بچه دلیل
سئوال بنده خیلی مختصر و از حدود تراکت
هم تجاوز نکردم .
کفیل وزارت داخله - عرض کنم
روزنامه ناهید (وقتی توقیف شد یا تعطیل
چون سابقه نداشتیم که عرض کنم) یک
موجب قانونی بنظر بنده نداشته است
البته تصدیق میفرمایند فقط بمقتضیات و
مصالحی ممکن است از بعضی روزنامه ها
خواهش بشود که چند روزی تعطیل بکنند
در آن وقت یک محاکمه نشده بود که
بگویم از طرف محکمه حکمی آمده که
دولت در تعقیب آن حکم روزنامه را توقیف
بکند و آزاد شدنش هم بر اثر سئوالی
است که در اینجا شده بود در اینجا سئوال
کرده بودند که چرا جراند را توقیف می
کنید همه آزاد خواهند شد .
کازرونی - اگر چه درست فرمایش
آقا را استماع نکردم لکن بعضی از فقراتش
را شنیدم از جمله کلمه مقتضیات بود یعنی
بمقتضای مصالحی که خود آن وزیر جس
کرده یک روزنامه را ممکن است توقیف
کند
کفیل وزارت داخله - بنده توقیف
عرض نکردم .
آقا میرزا علی کازرونی - بنده عرض
کردم که تفهیم معذرت میخواهم .
آقا سید یعقوب - پس نگوئید
کازرونی غرض این بود که توقیف
می شود بر طبق قانون باشد اگر آزاد
میشود و رفع توقیف آن میشود بایستی
مطابق صراحت قانون باشد چنانچه بنده
اطلاع دارم بر طبق تقاضای ناظر شرعیات
توقیف شده بنده سئوال میکنم که وزارت
جلیله داخله در قبال این قاضا از روی چه
قانون آنرا آزاد کرده اند آیا رأی
ناظر شرعیات را متبع میدانند؟ یک ورقه
پیش بنده هست از طرف وزیر که حکم
میکنید رأی او را متبع بدانند و در موقع
اجری بگذارید و اگر یک ماده هست که
نقض میکنند این قضیه را جواب بفرمایند
که رفع تشویش بشود و بطور کلی بنده
طرف دار تمام جراند هستم و مخالف و موافق هم بنده
نمی بینم همه موافقت و هیچ کس مبارزه
با کسی ندارد .
کفیل وزارت داخله بنده عرض می
کنم چیزیکه ماها همه باید مطاع و محترم
بدانیم فقط قانون است احتمال دارد در
داخل وزارت خانه ها خیلی چیزها نوشته
باشند که برخلاف قانون باشد ایشان که
ناظر اجرای قانون هستند هیچ وقت نباید
مداخله کنند به این که در داخل وزارت
خانه ها بعضی احکام است چرا به موقع اجرا
نگذارند اند ایشان باید سئوال کنند که
فلان قانون چرا اجرا نشده است . بنده
عرض کردم توقیف نشده است و هیچ وزیری
هم برای رضای خاطر خودش حق ندارد
و هیچ جریده را توقیف کند مگر آن
طور که قانون حکم میکند .
رئیس - آقای اجاق سئوالی داشتید؟
آقا سید حسن اجاق - بنده خواهستم
عرض بکنم ولی چون آقای کفیل وزارت
داخله توضیحاتی دادند لهذا عرض ندارم
میخواستم در اطراف آقایان متعرضین
عرض کنم که آقا خودشان بیان کردند
و غیر از این سئوال دیگری نداشتم .
رئیس - آقای شیخ جلال الدین
(اجازه)
آقا شیخ جلال الدین - می خواستم در
سئوال نانی سئوال آقای حائری زاده
عرض بکنم .
رئیس - حق دخالت ندارید کمیسیون
هائی که در جلسه گذشته بنا بود انتخاب
بشود انتخاتی بعمل آمده است ولی نتیجه
مفیده حاصل نشده است نسبت بکمیسیون
قوانین مالیه اسم ده نفر نوشته شده است
و ظاهراً اکثریتی هم حاصل شده ولی یک
شبهه و تردیدی باقی است و آن این است
که جمعی از آقایانی که رای داده اند
اسامی در اوراق نوشته اند که دال بر امضا
است یعنی این آرائی که داده شده است
آراء مغفی نخواهد بود
(جمعی از نمایندگان
صحیح است)
رئیس - باین نظر بقعده آقایان
مستخرجین آراء پنج نفر فقط در کمیسیون
قوانین مالیه اکثریت پیدا کرده اند و نسبت
بماقی باید تجدید انتخاب شود آن اسمی
را عرض میکنم با آرائشان بعد آقایانی
که اجازه خواسته اند مفا کراتی میفرمایند
و هر طور که مجلس تصویب کرد از همان

کفیل وزارت داخله بنده تصور می
کنم که این یک قدری از مرحله سئوال
خارج بود و منتظر بودم که آقای رئیس در
اینجا تذکر داده باشند . و گویا آقای
رئیس هم قبلاً تذکر دادند میفرمایند که
نظمیه این کار را کرده است و یک عبارت
های خارج از تراکتی استعمال میکنند
البته این از وظایف خود آقای رئیس
است و تذکر خواهند داد ولی همان طوری
که عرض کردم این موضوع هیچ مربوط
به آن موضوع که سئوال کرده بودند
نمود ایشان در یک مطبعه برای من اقامه
یک سند و برهانی می کنند . آقا بنده
عرض میکنم دیشب جناب عالی فلان کار
را کردید آیا این از برای اینکه شما فلان
کار را کرده اید میتوانستند سند بشود گمان
میکنم که همه آقایان تصدیق کنند که
اینجا مطبعه میگوید که این طور است
بنده میگویم که این طور نیست لی در
غیاب مجلس چرا فلان روزنامه توقیف
شده است (چون آقا اینجا شریف نداشتند
باید مراجعہ نکنند بتاريخ آن وقت و
ملاحظه بکنند که در آن وقت چه قضایایی
در این جا جریان داشته است که دولت
مجبور بوده است باین قبیل اقدامات .
رئیس - پیش از اینکه شروع بنطق
کنند به آقا تذکر کردم که از حدود
تراکت خارج نشوند معذک قدری با
حرارت حرف زدند
آقا سید یعقوب - بموجب ماده ۵۵
اخطار بفرمایند .
رئیس - آقای سید یعقوب .
(اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده عرضی نداشتم
فقط عرض کردم اخطار بفرمایند که اخطار

کفیل وزارت داخله - اولاً اگر بنده
یک مطالبی را تکذیب کنم باید آقایان
مقنن بشمرند و از این تکذیب بنده متعیر
نشوند . راجع به توقیف آقایان سردار مقتدر
و سالار ظفر ایشان بک قسمتی فرمودند
که شاید آنها سوابق خدمت گذاری و
آزادی خواهی داشته باشند بنده نمیخواهم
که داخل این مرحله شوم که آن را
تکذیب کنم یا تصدیق انسان هر قدر هم
دارای ملکات فاضله و مزایای اخلاقی باشد
باید تصدیق بفرمایند که ممکن است
جایز الخطا باشد . ممکن است با تمام سوابق
آزادی خواهی که آقایان
دارند در بعضی مواقع خطائی بکنند و خطائی
از آنها سر بزنند داخل میشویم به اصل قضیه
آقایان مسبقند که آقایان سردار مقتدر و
سالار ظفر مدتی در طهران بایک حال بریشانی
امر اوقات میکردند حالاً این توقیفشان را در
طهران خودشان مستند میکردید به بعضی
مقامات آن هم از موضوع بحث خارج است
اما چطور شده است که آنجا مجبوس شده اند
بنده میخواستم این را عرض بکنم بعد از
مساعده های خیلی خیلی خوبی که از طرف
دولت به آنها شد (بطوریکه کاملاً مرض
خاطرشان بود) و ایشان را حرکت دادند
با تمام وسایل حتی با وسایل نقلیه بطرف
ولایت خودشان به این شرط که آنجا میروند
مشغول زراعت و کسب خودشان باشند ولی
آنجا که رسیدند (همانطور که عرض کردم

یک قدری تزلزلی درش پیدا شد و
امیدوار هستیم که دولت بتواند بزودی
جبران بکنند ولی مراسله در این موضوع
امیر لشکر غرب به حضرات نوشته که این
فرمایشات را که آقای کفیل فرمودند تردید
نمیکند یک مراسله ایست در چهارم نور
تنگو زیل ۱۳۰۲ در تحت ۳۲۳ امیر لشکر
غرب هم امضاء کرده مینوسد: جناب اجل
سردار مقتدر آقای سالار ظفر با وکالت نامه
که داده بودید وارد و مندا کراتی باشما راه
نموده این است که بموجب این ورقه بشما
قول نظامی میدهم که به هیچ وجه قشون
نظریه سؤنی نسبت بشما نداشته و چنانچه
مطابق نوشته که آقای سالار ظفر از طرف
است ؟

شما و خود داده رفتار نمایند همواره در
و حمایت قشون خواهید بود می توانید بپایند
و حشمت حرکت کرده بکسر مناشه بر
ملاقات من بیاید امیر لشکر غرب
یک مراسله دیگری است در چهارده
شور در تحت ۸۳۸ به برادر سردار مقتدر
که سردار ناصر باشد نوشته شده جناب
سردار ناصر حکومت سنجابی لازم امر
سالار ظفر را نزد من اعزام دارم
و خود شما با کلیه ایل حرکت نموده
ماهیدست بیاید اینک نیز قول نظامی
گذشته خود را تجدید نموده و بشما اطمنان
میدهم که حکومت سنجابی کاملاً
شخص شما خواهد بود پس از این که
بماهیدست وارد شود خود شما برای گرفتن
دستورات نزد من بیاید امضاء امیر لشکر
قتل و غارت هائی هم شده اند دولت جلو گیری کرد
وقتی که جلو گیری کرد بعضی ها مقاومت
کردند و دستگیر شدند.
سردار رشید را فرستادند بطهران پس
از یک مدتی که طهران بود همانطور که
آقایان مسبقند (در اینجا در تحت نظر بود)
و در این وقایع اخیر از اینجا رفت و مجهز
شد و با اطلاع آنکه دولت دارد و مسیبینش
را هم کاملاً میدانند الان هم در آنجا مشغول
اقداماتی هست و البته دولت هیچ اهمیت نمیدهد
برای اینکه از همه آنها کاملاً جلو گیری خواهد
کرد و البته مسیبینش فتنه و فساد هم خواهد
خواه از مرکز در موقمش به مجازات و کیفر
اعمال خود خواهند رسید (بعضی از نمایندگان -
صحیح است) ولی این دو نفر از همان وقتی
که گرفتار شده اند مجبوس هستند و تا وقتی
که خلع اسلحه کامل از ایلات آن صفحات
نشده باشد گمان نمیکنم استخلاص آنها برای
دولت مقدور باشد.

شما و خود داده رفتار نمایند همواره در
و حمایت قشون خواهید بود می توانید بپایند
و حشمت حرکت کرده بکسر مناشه بر
ملاقات من بیاید امیر لشکر غرب
یک مراسله دیگری است در چهارده
شور در تحت ۸۳۸ به برادر سردار مقتدر
که سردار ناصر باشد نوشته شده جناب
سردار ناصر حکومت سنجابی لازم امر
سالار ظفر را نزد من اعزام دارم
و خود شما با کلیه ایل حرکت نموده
ماهیدست بیاید اینک نیز قول نظامی
گذشته خود را تجدید نموده و بشما اطمنان
میدهم که حکومت سنجابی کاملاً
شخص شما خواهد بود پس از این که
بماهیدست وارد شود خود شما برای گرفتن
دستورات نزد من بیاید امضاء امیر لشکر
قتل و غارت هائی هم شده اند دولت جلو گیری کرد
وقتی که جلو گیری کرد بعضی ها مقاومت
کردند و دستگیر شدند.
سردار رشید را فرستادند بطهران پس
از یک مدتی که طهران بود همانطور که
آقایان مسبقند (در اینجا در تحت نظر بود)
و در این وقایع اخیر از اینجا رفت و مجهز
شد و با اطلاع آنکه دولت دارد و مسیبینش
را هم کاملاً میدانند الان هم در آنجا مشغول
اقداماتی هست و البته دولت هیچ اهمیت نمیدهد
برای اینکه از همه آنها کاملاً جلو گیری خواهد
کرد و البته مسیبینش فتنه و فساد هم خواهد
خواه از مرکز در موقمش به مجازات و کیفر
اعمال خود خواهند رسید (بعضی از نمایندگان -
صحیح است) ولی این دو نفر از همان وقتی
که گرفتار شده اند مجبوس هستند و تا وقتی
که خلع اسلحه کامل از ایلات آن صفحات
نشده باشد گمان نمیکنم استخلاص آنها برای
دولت مقدور باشد.

شما و خود داده رفتار نمایند همواره در
و حمایت قشون خواهید بود می توانید بپایند
و حشمت حرکت کرده بکسر مناشه بر
ملاقات من بیاید امیر لشکر غرب
یک مراسله دیگری است در چهارده
شور در تحت ۸۳۸ به برادر سردار مقتدر
که سردار ناصر باشد نوشته شده جناب
سردار ناصر حکومت سنجابی لازم امر
سالار ظفر را نزد من اعزام دارم
و خود شما با کلیه ایل حرکت نموده
ماهیدست بیاید اینک نیز قول نظامی
گذشته خود را تجدید نموده و بشما اطمنان
میدهم که حکومت سنجابی کاملاً
شخص شما خواهد بود پس از این که
بماهیدست وارد شود خود شما برای گرفتن
دستورات نزد من بیاید امضاء امیر لشکر
قتل و غارت هائی هم شده اند دولت جلو گیری کرد
وقتی که جلو گیری کرد بعضی ها مقاومت
کردند و دستگیر شدند.
سردار رشید را فرستادند بطهران پس
از یک مدتی که طهران بود همانطور که
آقایان مسبقند (در اینجا در تحت نظر بود)
و در این وقایع اخیر از اینجا رفت و مجهز
شد و با اطلاع آنکه دولت دارد و مسیبینش
را هم کاملاً میدانند الان هم در آنجا مشغول
اقداماتی هست و البته دولت هیچ اهمیت نمیدهد
برای اینکه از همه آنها کاملاً جلو گیری خواهد
کرد و البته مسیبینش فتنه و فساد هم خواهد
خواه از مرکز در موقمش به مجازات و کیفر
اعمال خود خواهند رسید (بعضی از نمایندگان -
صحیح است) ولی این دو نفر از همان وقتی
که گرفتار شده اند مجبوس هستند و تا وقتی
که خلع اسلحه کامل از ایلات آن صفحات
نشده باشد گمان نمیکنم استخلاص آنها برای
دولت مقدور باشد.

شما و خود داده رفتار نمایند همواره در
و حمایت قشون خواهید بود می توانید بپایند
و حشمت حرکت کرده بکسر مناشه بر
ملاقات من بیاید امیر لشکر غرب
یک مراسله دیگری است در چهارده
شور در تحت ۸۳۸ به برادر سردار مقتدر
که سردار ناصر باشد نوشته شده جناب
سردار ناصر حکومت سنجابی لازم امر
سالار ظفر را نزد من اعزام دارم
و خود شما با کلیه ایل حرکت نموده
ماهیدست بیاید اینک نیز قول نظامی
گذشته خود را تجدید نموده و بشما اطمنان
میدهم که حکومت سنجابی کاملاً
شخص شما خواهد بود پس از این که
بماهیدست وارد شود خود شما برای گرفتن
دستورات نزد من بیاید امضاء امیر لشکر
قتل و غارت هائی هم شده اند دولت جلو گیری کرد
وقتی که جلو گیری کرد بعضی ها مقاومت
کردند و دستگیر شدند.
سردار رشید را فرستادند بطهران پس
از یک مدتی که طهران بود همانطور که
آقایان مسبقند (در اینجا در تحت نظر بود)
و در این وقایع اخیر از اینجا رفت و مجهز
شد و با اطلاع آنکه دولت دارد و مسیبینش
را هم کاملاً میدانند الان هم در آنجا مشغول
اقداماتی هست و البته دولت هیچ اهمیت نمیدهد
برای اینکه از همه آنها کاملاً جلو گیری خواهد
کرد و البته مسیبینش فتنه و فساد هم خواهد
خواه از مرکز در موقمش به مجازات و کیفر
اعمال خود خواهند رسید (بعضی از نمایندگان -
صحیح است) ولی این دو نفر از همان وقتی
که گرفتار شده اند مجبوس هستند و تا وقتی
که خلع اسلحه کامل از ایلات آن صفحات
نشده باشد گمان نمیکنم استخلاص آنها برای
دولت مقدور باشد.

قرار رفتار میشود
نسبت بکمیسیون قوانین مالیه آقای
عمادالسلطنه ۷۱ رای دارند
شاهزاده غلامحسین میرزا ۷۰ رای
آقای معتمدالسلطنه ۶۸ رای
حاج عزالمالک ۶۶ رای
حاج میرزا علیرضا ۶۶ رای
آقای افشار ۶۱ رای
آقای وکیل‌الملک ۶۰ رای
آقای مقدم‌الملک ۵۹ رای
آقای مصباح‌السلطنه ۵۹ رای
آقای داور ۵۸ رای
بعضی آراء را اگر خارج کنیم و با
امضا بدانیم و مخالف با نظامنامه بدانیم فقط
پنج نفر انتخاب شده اند:
آقایان عمادالسلطنه • فلاح‌حسین
میرزا • معتمدالسلطنه • حاج عزالمالک
حاج میرزا علیرضا •
همین معظور است نسبت بکمیسیون
خارجه اشخاصیکه انتخاب شده اند
آقای مستوفی‌الملک • شاهزاده
سلیمان میرزا • مشیرالدوله • حاج سید
المحققین • نظم‌الملک • آقا شیخ جلال
ولی فقط دو نفر که آقایان مستوفی‌الملک
وسلیمان میرزا باشند باین ترتیب اکثریت
پیدا کرده اند •
کمیسیون نظام هم فقط يك نفر انتخاب
شده اخت مابقی اصلا اکثریت ندارد
کمیسیون داخله هم دو نفر آقایان:
نظام‌التولیه و صولت‌السلطنه دیگران اصلا
اکثریت ندارند •
کمیسیون پست و تلگراف و فوائد عامه
چون دفعه سوم است اکثریت نسبی قبول
می شود •
آقایانیکه درباره آنها رای داده شده
است منتخبند آقایان: رهنما • ضیاء‌الواصفین
رئیس‌التجار • مشیر منتظم • عدل‌الملک
امین‌الشریعه • شیخ‌الرئیس • دست‌غیب
این آقایان در هر صورت منتخب‌اند
آقای اشکر
(اجازه)
اشکر - بنده چند جلسه قبل يك سوالی
کرده بودم آقای کفیل‌وزارت داخله نمیدانم
برای جواب حاضر ندیانه؟
رئیس - خارج از این موضوعی است
که داریم مذاکره میکنیم • آقای
حائریزاده •
(اجازه)
حائریزاده - مطلب بنده را حضرت
عالی فرمودید اگر مخالفی هست بنده
عرض کنم •
رئیس - آقای داور
(اجازه)
آقای میرزا علی‌اکبرخان داور - بایستی
معلوم کرد که واقعا آن اسامی امضا بوده
است یا اینکه اسامی بوده است و امضاء
بوده است اگر قسم ثانی باشد و امضاء

که باید قلم بگیرد مثل اینکه معمول است
در کلیه اوراقیکه بیشتر از حد لازم برای
انتخاب اسم نوشته شده است مباشرین
استخراج آراء باید روی عده زیادی را
قلم بگیرند در اینجا اغلب نمایندگان متذکر
شدند که بایستی امضاء نکنند و آن اوراق
را همانطور که مباشرین بمن گفتند ناشی
از اشتباه بوده است و فراموش کرده‌اند
که روی آنها قلم بکشند و تصور میکنم
که با این ترتیب اشکالی نباشد و همانعالرا
صحیح بدانند
رئیس - آقای حاج عزالمالک
(اجازه)
حاج عزالمالک - بنده اولاً انتخابات
این کمیسیونها را این قدر موضوع مهمی
نمی بینم که رأی بدیم ولی اساساً برای این
که این موضوع بعدها مطرح نشود با آقای
رئیس موافقم ؛ اگر کسی زیادی نوشته
باشد مثلا بنده نوشته باشم حاج عزالمالک
بعد روی آن را قلم بگیرم ایرادی به آن
رأی نیست ولی اگر امضای معروف بنده که
همیشه پیش نهاد میکنم و معلوم است که امضاء
دارم این امضاء در آنجا باشد بعد قلم
کشیده باشم این غلط است پس بنده همان
نظریه که مستخرجین و آقای رئیس گرفته
اند آن را قبول میکنم و باز هم گمان
کنم همان آقایان را قبول کنیم
ولی برای اینکه این قبیل مطالب سابقه نشود
و برای اینکه يك انتخابات مهمی در مجلس
پیش نیاید باید روح رأی مغفی را همیشه
محترم بشماریم •
رئیس - خوب مذاکرات را آقایان
کافی میدانند؟
(بعضی از نمایندگان - کافی است)
رئیس - خوب این انتخابات را باین
ترتیب صحیح میدانید ؟
(بعضی از نمایندگان - صحیح است ؛
جمعی از نمایندگان - خیر صحیح نیست)
رئیس - رأی میکنیم برای اینکه يك
رأی قطعی داده شده باشد و تکلیف هم
معلوم شده باشد که باید بعد همارا جمع کرد
به تصویب مجلس •••
حائریزاده - اجازه میفرمائید ؟
رئیس - اشخاص دیگری هم هستند
که اجازه خواسته اند •
حائریزاده - بنده قبلاً اجازه خواسته
بودم •
رئیس - رأی گرفته میشود به این انتخاب
به این ترتیبی که اینجا گفته شد که صحیح
است یا نه ؟ آقایانیکه موافقت دارند با رأی
آقای عدل‌الملک رأی خواهند داد که صحیح
است والا خواهند گفت سقیم است •
آقایانیکه این انتخابات را •••

شاهزاده شیخ‌الرئیس - اجازه میفرمائید
توضیحی عرض کنم •
رئیس - شما تازه تشریف آورده اید
میفرمائید •
شاهزاده شیخ‌الرئیس - موضوع بحث
در این بود که با امضاء است یا بی امضاء
است زیرا آنطوریکه آقایان میگویند مسلماً
معلوم میشود که موضوع بحث در امضاء
است •
به عقیده بنده آنهایی که امضاء شده
باشند محسوب میشود و از درجه اعتبار اسقاط
است و مابقی را باید تفتیش نمایند و باید این
مطلب کاملاً حل شود و تکلیف معین گردد
چون واقعاً بشکل بسیار بدی است که شخصی
کند نمایندگانی را که بنده رأی داده اند
و به عقیده بنده اگر با امضاء هم نباشد چون
با نشان است نباید لغو کرد و من لغو
میدانم •
رئیس - این اسمی که؛ شته شد است
نمیشود گفت امضاء است برای اینکه آن
خصوصیتی که آن شخص نویسنده در
امضایش بخرج میدهد ندارد ولی نشانه
است ؟
(جمعی گفتند بلی)
رئیس - این انتخابات را اگر درست
میدانید قیام میفرمائید •
(عده قلیلی قیام نمودند)
رئیس - تصویب نشد •
پس یاد داشت میفرمائید اشخاصی را
که باید تجدید انتخاب کنید یعنی عده
اعضائی که باید تجدید انتخاب بشود •
کمیسیون خارج چهار نفر ...
آقای میرزا سید حسن خان زعیم - آقا
بنده يك سوالی داشتم •
رئیس - این هارا عرض میکنم اگر بعد
سوالی دارید میفرمائید •
کمیسیون قوانین مالیه ؛ هفت نفر
کمیسیون داخله ده نفر ؛ کمیسیون نظام
هفت نفر ؛
دست غیب - آن یکی که برای کمیسیون
نظام انتخاب شده کیست ؟
رئیس - آن يك نفر آقای امیراعلم
است •
معارف يك نفر ؛ عدلیه چهار نفر ؛ سفر
از سابق لازم بود يك نفر هم جدیداً
بجای آقای حاج سیدالمحققین که استعفا
کرده اند •
آقای سهام السلطان •
(اجازه)
سهام السلطان - سابق گویا کمیسیون
هدلیه دو نفر کسر داشت •
رئیس - بلی صحیح است سه نفر باید
انتخاب شود •
آقای زعیم
(اجازه)

آقا میرزا سید حسن خان زعیم - بنده
میخواستم از مقام ریاست سؤال کنم این
آرائی که قرائت شده و در نتیجه يك عده
اکثریت برده اند این اسامی که در هفتی یا
سیزدهمی بوده است اینها تمام در سر ورقه
بوده یا در تهر ورقه یا در وسطها نوشته اند ؟
به عقیده بنده این رأی نشان داراست و باطل
است و آنچه را هم که بنده در خارج شنیدم
این قضیه را تأیید میکنم که آن قلم زده
ها در این آراء حکم نشانها را دارند •
رئیس - خوب این را اکثریت مطابقی
عقیده جناب عالی رأی داده است حالا آن اسم
در اول باشد یا در وسط یا در آخر
تفاوتی نمیکند •
آقای حائریزاده
(اجازه)
حائریزاده - بنده فقط استدعائی که
داشتم این بود که به آقایان تذکر داده
شود که اگر اشتباهاً يك اسمی را نوشتند و
قلم زده آن ورقه را در صندوق نیندازند و
يك ورقه در صندوق انداخته شود که هیچ قلم
خورده نداشته باشد ممکن است ورقه را تجدید
بفرمایند چون اگر آقایان ملاحظه بفرمایند
در این اوراق هیچ اسمی مکرر نیست هر
کسی اسم خودش را در آخر نوشته و قلم زده
است و این ورقه در جزو اوراق نشان دار
محسوب خواهند شد و استدعا دارم اینچنانچه
داده شود اوراقی را که در ظرف رأی میاندازند
قلم نزنند و بی نشان باشد که تولید اشکال
نکند •
رئیس - خوب پیش نهادی که در
جلسه گذشته قرائت شد راجع به طبع و
انتشار صورت مجلس میل دارید مطرح
شود ؟
داور - بنده در موضوع فرمایش
آقای حائریزاده اجازه خواسته
بودم •
رئیس - آن موضوع گذشت ایشان
يك خواهشی از آقایان کردند میل دارند
قبول میکنند • میل ندارند قبول نمی کنند •
داور - گذشت ولی ایشان تکرار
میکند •
(پیش نهاد جمعی از آقایان نمایندگان
راجع بطبع صورت مشروح مجلس بشرح
ذیل خوانده شد)
ما امضاء کنندگان ذیل پیش نهاد
میکنیم که بغوریت هیئت محترمه رئیسه
موجبات طبع و انتشار صورت مشروح مجلس
را تهیه و مصارف اضافی آن را برای
تصویب به مجلس شورای ملی تقدیم
دارند •
رئیس - آقایان مستخرجین حالا
تشریف ببرند بیرون •
آقای یاسائی
(اجازه)

یاسائی - بنده اخطار نظامنامه
دارم •
رئیس - میفرمائید •
یاسائی - در جلسه گذشته در اطراف
ماده ۲۷ نظامنامه مذاکره شد تصور می
کنم مقرر فرمودند که جزه دستور این جلسه
گذاردند شود که امروز مذاکره شود و
آقایان حالا میخواهند راجع به کسری
کمیسیون ها رأی بدهند در صورتیکه
ماده ۲۷ نظامنامه داخلی
میگوید ؛ يك وکیل در آن واحد نمی تواند
عضویت بیش از دو کمیسیون را قبول
کنند • چون کمیسیون ها تقسیم شده است به
کمیسیون عادی و کمیسیون فوق العاده چه
در کمیسیون عادی و چه در کمیسیون فوق
العاده در هر صورت يك وکیل در بیش از دو
کمیسیون نمی تواند عضویت داشته باشد
این را نظامنامه می گوید ؛ به استثنای
کمیسیون تحقیق انتخابات که يك کمیسیون
فوق العاده است و کمیسیون محاسبات مجلس
که يك کمیسیون عادی است در این صورت
مطابق فرآیند همان ماده آقای رئیس باید
در این اوراق هیچ اسمی مکرر نیستند
قبلاً اشخاصی را که قابل انتخاب نیستند
اعلام بکنند در شبهه هم همین فلسفه موجود
است و باید آن اشخاصی که قابل انتخاب
نیستند یعنی در کمیسیون انتخاب شده اند در
کمیسیون سومی چه عادی چه فوق العاده
انتخاب نشوند •
رئیس - دو مطلب در جلسه گذشته
عنوان شد و بنا شد جزو دستور امروز شود
يكی همان مطلبی است که آقای یاسائی
گفتند يكی هم آن مسئله که حالا میخواهم
مطرح کنم حالا اگر تقدیم و تأخیری قائل
هستید میفرمائید •
دست غیب - این مقدم است •
رئیس - میفرمائید ماده ۲۷ را مقدم
بداریم ؟
دست غیب - بلی مقدم باشد •
رئیس - مخالفی نیست ؟
(بعضی از نمایندگان - خیر)
رئیس - دو بدو تشریف ببرند بیرون رأی
بدهند • این راهم باید تذکر بدهم که راجع
به نظامنامه این مطلب حالی هم سابقه نشود
بعد از این اگر بخواهید
ماده نظامنامه را تفسیر بکنید باید بموجب
يك پیشنهادی باشد
آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقا سید یعقوب - این ماده که در جلسه
سابق از طرف آقای تدین اظهار شد و بعد
هم در اینجا اظهار شد و مقام ریاست هم در این
ضمن يك بیاناتی فرمودند
بنده بعد از بیان مقام ریاست اینکه
خواستم در این موضوع اظهار عقیده قطعی

و جز می کرده باشم چون این مسئله را علی
دانسته و در تحت نظر داشتم این بود که در
این باب اظهار عقیده کردم و چون این مسئله
در موقع عمل بر آقایان معلوم میشود که اگر
ما بخواهیم بظاهر نظامنامه یعنی آنطوری
که آقای یاسائی و بعضی رفقای ایشان اظهار
کردند عمل کنیم در موقع عمل و انتخابات
گرفتار يك محظوراتی خواهیم شد که حالا
عرض میکنم آن روز هم خواستم عرض کنم
آقای دست غیب فرمودند عبارت فارسی است
معلوم است کبری هم فارسی است اما نمی دانم
خیلی مشکل است میخواستم عرض کنم اینچنانچه
این ماده نظامنامه يك مستثنی و يك مستثنی منه
دارد یعنی باین عبارت کمیسیونهایی که در
مجلس معین میشود یعنی کمیسیونهایی که پیش
بینی شده است و در آن موقعیکه مجلس
افتتاح میشود و انتخاب شده و مشغول عملیات
میشوند • کمیسیونهایی است که پیش بینی شده
است کمیسیونهایی هم هست که کمیسیون
فوق العاده است که ابتدا مجلس نمیتواند نسبت
بآنها پیش بینی کند مثلاً يك امر فوق العاده
در سرحداث واقع میشود دولت میآید از
مجلس يك اشخاصی متخصص در این امور
درخواست میکنند که نماینده مستقیم میدانم متخصص
در این امور آقایان مشیرالدوله و مستوفی
الممالک و مصدق السلطنه میباشند که در واقع يك
اطلاعاتی در حل مسائل سیاسی دارند اینها
را ما میشناسیم و به آنها رأی میدهم در
صورتیکه همینها در کمیسیون بود و
خارجه انتخاب شده اند
(همه همین نمایندگان)
آقا سید یعقوب - حمله نکنید بنده اجازه
بدهید عرضم را عرض کنم بعد هر چه می
خواهید میفرمائید آن وقت این آقایانی
که ما معتقد هستیم نظریات آنها حتی
الامکان صائب است چون غیراثر طاهرین
سلام الله علیهم اجمعین کسی معصوم نیست
بقدر امکان ملاحظه میکنم که خطا واقع
نشود مسلماً توجه مجلس هم باینها هست که
اینها را انتخاب بکنند در صورتیکه اینها در
کمیسیون بود و چه خارجه هستند و الا برای
این مسئله بخصوص در امر مهمی که در
سرحداث واقع شده انتخاب شده اند تکلیف
اینها با این نظامنامه چیست میفرمائید که
از کمیسیون بود چه استعفا بدهند و حالا
که استعفا دادند و در مرتبه باید برای کمیسیون
بوده ۱۸ نفر انتخاب شوند و مجدداً شبهه
تشکیل بدهند و اینها را انتخاب بکنند
در صورتیکه در وهله اول که اینها منتخب
شدند خصوصیت اینها در کمیسیون بود چه
و در کمیسیون خارجه در تحت نظر نماینده
ها بوده است و اینها را منتخب کردند
مثلاً در عدلیه آقای مدرس را بواسطه جنبه
فقاها و قضائتی که دارند انتخاب کرده
اند در يك کمیسیون دیگر هم که فوق العاده
است آمدند آقای مدرس را انتخاب کردند
چکار کنند آن مسئله تخصص ایشان در

فقاها متقاضی شده است که ما انتخابات
کردیم در آن کمیسیون و باز تخصصشان
در يك مسئله دیگر متقاضی شده است که ما
انتخابات کردیم در کمیسیون دیگر الان
يك مسئله واقع شده است نسبت بمقام مقدس
روحانیت بایستی آقای مدرس هم حتماً دخالت
داشته باشند چکار کنیم ؟
در اینجا خواستیم برای اینکه يك
مشکلاتی پیش نیاید و در مقام عمل گیر
نیفتیم يك راه حلی پیدا کنیم عرض میکنم
اولاً این ماده نظامنامه شامل آن کمیسیون
هائمی است که پیش بینی شده و بنده
کمیسیون های فوق العاده را مشغول
این ماده نمی دانم چنانچه در
دوره دوم و سوم و چهارم هم
به همین ترتیب عمل شده است مدرکش
هم این نظر بود بود است که عرض کردم
عملیات هم بر این نظر بوده مطلب دیگر
این بود که يك نفر از نماینده های محترم
آن روز اظهار داشتند (چون بنده در نظر
نداشتم) که در دوره چهارم این مسئله معط
نظر آقایان نمایندگان و در تحت شورا واقع
شود مجلس باین مسئله رأی داد که در
کمیسیونهای عادی يك وکیل نمیتواند برای
سه کمیسیون انتخاب شود ولیکن در کمیسیون
های فوق العاده میتواند بارای دوره چهارم
سوم و دوره چهارم باین موادی که من
تفصیل را حضورتان عرض کردم مطالعه
در اطراف این مسئله بکنید بنده به هیچ وجه
تصلی ندارم زیرا این يك چیز علمی است
و در مقام عمل است و خواستم اظهار عقیده
کنم که آقای دست غیب حمله نمایند عقیده
مرا خفه کنند حالا هر طوریکه توجه کنند
یعنی بعمل مجلس چهارم و رأی مجلس چهارم
و سابقه دوره دوم و سوم مختارند بنده اظهار
عقیده کردم والا تصلی به این عقیده ندارم •
رئیس - آقای دست غیب
(اجازه)
حاج سید محمد باقر دست غیب - قبلاً
بمرض آقایان محترم میرسانم که بنده میخواهم
عقیده آقای سید یعقوب را خفه بکنم اولاً
باید معنی تفسیر راهم تفسیر معنایش نه
این است که ماده نظامنامه را تفسیر بدهند
معنی تفسیر این است که عبارت راترجمه بکنند
بطوریکه از ظاهر عبارت معلوم است اینکه
اصل ماده را طوری تفسیر کنید که ملغی بشود
و از بین برود این بمعنای انحاء است فرق است
میاناً الفاظ و تفسیر و ترجمه و آن طوریکه آقای
آقا سید یعقوب فرمودند معنی تفسیر و ترجمه
نیست معنی انحاء است اگر درست دقت بکنیم
مطلب از ظاهر عبارت بطوری معلوم است
که بعقیده بنده هیچ محتاج تفسیر نیست
فلسفه که فرمودند این بود که فرمودند يك
دقت يك کمیونی منعقد میشود بالا از است
منتخب بشود و دولت برای سرحداث پیشنهاد
میکند که يك کمیونی انتخاب بشود این

قرار رفتار میشود
نسبت بکمیسیون قوانین مالیه آقای
عمادالسلطنه ۷۱ رای دارند
شاهزاده غلامحسین میرزا ۷۰ رای
آقای معتمدالسلطنه ۶۸ رای
حاج عزالمالک ۶۶ رای
حاج میرزا علیرضا ۶۶ رای
آقای افشار ۶۱ رای
آقای وکیل‌الملک ۶۰ رای
آقای مقدم‌الملک ۵۹ رای
آقای مصباح‌السلطنه ۵۹ رای
آقای داور ۵۸ رای
بعضی آراء را اگر خارج کنیم و با
امضا بدانیم و مخالف با نظامنامه بدانیم فقط
پنج نفر انتخاب شده اند:
آقایان عمادالسلطنه • فلاح‌حسین
میرزا • معتمدالسلطنه • حاج عزالمالک
حاج میرزا علیرضا •
همین معظور است نسبت بکمیسیون
خارجه اشخاصیکه انتخاب شده اند
آقای مستوفی‌الملک • شاهزاده
سلیمان میرزا • مشیرالدوله • حاج سید
المحققین • نظم‌الملک • آقا شیخ جلال
ولی فقط دو نفر که آقایان مستوفی‌الملک
وسلیمان میرزا باشند باین ترتیب اکثریت
پیدا کرده اند •
کمیسیون نظام هم فقط يك نفر انتخاب
شده اخت مابقی اصلا اکثریت ندارد
کمیسیون داخله هم دو نفر آقایان:
نظام‌التولیه و صولت‌السلطنه دیگران اصلا
اکثریت ندارند •
کمیسیون پست و تلگراف و فوائد عامه
چون دفعه سوم است اکثریت نسبی قبول
می شود •
آقایانیکه درباره آنها رای داده شده
است منتخبند آقایان: رهنما • ضیاء‌الواصفین
رئیس‌التجار • مشیر منتظم • عدل‌الملک
امین‌الشریعه • شیخ‌الرئیس • دست‌غیب
این آقایان در هر صورت منتخب‌اند
آقای اشکر
(اجازه)
اشکر - بنده چند جلسه قبل يك سوالی
کرده بودم آقای کفیل‌وزارت داخله نمیدانم
برای جواب حاضر ندیانه؟
رئیس - خارج از این موضوعی است
که داریم مذاکره میکنیم • آقای
حائریزاده •
(اجازه)
حائریزاده - مطلب بنده را حضرت
عالی فرمودید اگر مخالفی هست بنده
عرض کنم •
رئیس - آقای داور
(اجازه)
آقای میرزا علی‌اکبرخان داور - بایستی
معلوم کرد که واقعا آن اسامی امضا بوده
است یا اینکه اسامی بوده است و امضاء
بوده است اگر قسم ثانی باشد و امضاء

کمسیونهای نیست که در نظامنامه تصریح شده باشد و مقصود از نظامنامه کمسیونهای عادی بوده است و در پیش از دو کمسیون هادی نمی شود و در پیش از آن طور عمل کرده اند . حالا چه شده است که این نظریه پیش آمده؟ البته ممکن است دلایلی برای ذکر شود . حالا کمسیونهایی بنااست انتخاب شود و بعضیها اتفاقاً در دو کمسیون یا ۳ کمسیون انتخاب نشوند و بگردد دیگری شاید در هیچ کمسیون نباشند ولی بنده هم معتقدم که همان نظری که آقای حاج عزالمالک فرمودند همان نظرها باید اتخاذ کرد یعنی کار باید رجوع شود باشخصیکه ازعهده آنکار بر نمی آید تشخیص اینهم بالا کثرت مجلس است .

بهر حال خوب باید مجلس سابق تشخیص داده است که یک اشخاصی بروند فلانکار را بکنند این مسئله جدا گانه است اما امروز در موفقیه یک عده مشغول رأی دادن هستند بعضیها بنظر اینک می شود یک نفر در دو کمسیون بیشتر عضویت داشته باشد یک اشخاصی را که در کمسیون عضویت دارند آنها را در کمسیونهایی که الان می خواهند انتخاب بکنند معین کنند و بعضی دیگر شاید نظر باین دالاته باشد که ممکن نیست یکو کبیل در بیش از دو کمسیون عضویت داشته باشد آنوقت در تحت تأثیر این امر آنی معین انتخاب کمسیونها تصور تصور که بعضی اشخاصی که در دو کمسیون انتخاب نشده اند یا در هیچ کمسیونی انتخاب نشده اند این پیشنهاد را میکنند و آنوقت بعضی بگویند که چرا من انتخاب نشده ام و دیگری در کمسیون انتخاب شده است بنده عرض نمیکنم اشخاصیکه انتخاب میکنند باین نظر هستند .

ولی می خواهم عرض کنم آنطوری که باید با یک بیطرفی و یک حواس جمعی در این مسئله تحقیق نشده است و بهتر این است یک امری را که چندین دوره مجلس ها بیک شکل معین تغییر کرده اند و حالا در آن ماده یک صحبتهایی می شود برود بکمسیون متبکرات بمدربر گردد اگر لازم شد آنوقت بهمان ترتیبی که آقایان اظهار میکنند تفسیر بشود یعنی آنوقت اشخاصی که در پیش از دو کمسیون انتخاب شده اند از یکی از آنها استعفا می دهند و اگر غیر رأی داده شد بهمان ترتیبی که مجلس عمل کرده است صحیح است بهمان ترتیب عمل خواهد شد .

رئیس- نسبت باین پیشنهاد آقایان مذاکرات را کافی می دانند یا نه؟ (چند نفر از نمایندگان - کافی نیست)

رئیس- آقای تدین (اجازه) تدین- یک خواهش دوستانه از آقای داور می خواستم بکنم که در آتی در موقع مدافعه کلمات زنده استعمال نکنند در آن روزی که آقای امیر اعلم می خواستند مدافعه بکنند بعضی کلمات استعمال کردند که خوب نبود امروز هم می فرمایند اشخاصی که مقررند اجرای ماده بیست و هفتم نظرشان این باشد که در دو کمسیون بیشتر انتخاب نشده اند و اینک در هیچ کمسیونی انتخاب نشده اند و این پیش نهاد را می کنند که بمقصد خودشان نایل بشوند بنده که یک نفر هستم این عقیده را نداشتم و ندارم و دلایلی هم آقایان هستند یعنی اطلاع آقایان است که در هیچ یک از کمسیونها بنده داوطلب نبودم و اظهاراتی هم نکردم و فقط همان دو کمسیون برای بنده کافی بلکه ا کفی است اینجا مقصود تفسیر ماده نظامنامه نبود اینجا اظهار نظامنامه بود که نظر نظامنامه بود برای اجرای ماده (۲۷) نظامنامه . در همین مجلس و در همین دوره چندی قبل بنده یک روز یکی از مواد نظامنامه را تذکر دادم و با وجود اینکه سابقه دوره چهارم برخلاف آن بود مجلس آن سابقه را قبول نکرد و بالاخر در همین جا ماده نظامنامه بموقع اجرا گذارده شد موقع دیگر آقای مصدق السلطان اظهار نظامنامه کردند در صورتیکه سابق مجلس گذشته برخلافش بود و در همین جا آن ماده بموقع اجرا گذاشته شد دون اینکه اجرا بکمسیون متبکرات بشود بنده تذکر دادم در جلسه گذشته که باید ماده (۲۷) بموقع اجرا گذاشته شود ماده بیست و هفتم این است که یک نفر در آن واحد نمی تواند در دو کمسیون بیشتر عضویت داشته باشد علاوه خوب بغاظر می آید که در دوره چهارم در یک تاریخ در روزی یک ورقه از طرف اداره تقنینیه در جنب اطاعتی که رأی داده میشود بدیوار نصب کرده بودند و در آنجا اسامی اشخاصیکه قابل انتخاب نبودند در کمسیون های جدید قید شده بود و این هم خودش دلیل بر اجرای این ماده است در دوره چهارم و اینکه آقای داور اظهار کردند پس چرا گفته نشده است و یا چرا مورد دقت قرار داده نشده است آن دو جهت که فرمودند به عقیده بنده کافی نیست ممکن است یک جهت ثالثی داشته باشد و آن جهت ثالث عدم توجه بنظامنامه و غفلت از مواد نظامنامه است بنا بر این ما اشخاص نظامنامه کردیم که این ماده نظامنامه باید بموقع اجرا گذارده شود هیچ محتاج به تفسیر نیست یا اگر ما بخواهیم قائل شویم که ماده نظامنامه یا ماده قانون تفسیر شود باید جریان مخصوص داشته باشد و باید برود به کمسیون و از آنجا برگردد به مجلس و اگر ما قائلیم به تفسیر بشویم ناچار باید رأی بسدهیم و موافق باشیم با این پیش نهاد برای اینکه غیر از این راه دیگری

تا اکنون سابقه نداشته است که ما با و عمل کنیم ولی چون قائل به تفسیر نیستیم و محتاج به تفسیر نیستیم بنا بر این بعقیده بنده این پیش نهاد مورد ندارد .

رئیس - آن پیشنهاد رایش گرفتند پیشنهاد دیگری شده است که مراجعه به یک کمسیون شش نفری منتخب از شش باشد اگر میل دارید تفسیر داده شود .

(در این موقع جلسه برای تفسیر تعطیل ویس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - عرض کردم یک پیشنهادی رسیده است که این کار مراجعه شود به کمسیون شش نفری منتخب از شش یک پیش نهادی دیگری رسیده است که ۹ نفر از آقایان صلاح میدانید رأی میگیریم . (بشرح ذیل قرائت شد)

نظر باینکه برای عضویت کمسیونهای فوق العاده احتیاج بانخب اشخاص متحصص و مطلع حاصل میشود و با اجرای ماده ۲۷ نظامنامه داخلی انجام پذیر نیست لذا ماده واحده ذیل پیشنهاد تصویب آن را از مجلس شورایی مستعفی است .

ماده واحده- هر نماینده در زمان واحد میتواند در دو کمسیون دائمی و دو کمسیون فوق العاده عضویت داشته باشد . (جمعی از نمایندگان - امضاها را بخوانند)

(از قرار ذیل خواند شد)

حاج سیدالمحققین- تدین- سردار منتهصر داور- بنان السلطان - ضیاء الملک - حین - عزالمالک دیر اعظم

آقای میرزا شهاب - بنده هم این پیشنهاد را امضاء دارم .

رئیس- این پیشنهاد را میفرستیم به کمسیون متبکرات بعد که راپورت کمسیون رسید مراجعه میشود بکمسیون مخصوص (جمعی از نمایندگان صحیح است)

رئیس- مخالفی نیست در این باب؟ حائز زاده - بنده مخالفم .

رئیس- بفرمائید .

حائز زاده - چندی نگذشته که نظامنامه داخلی بشکلی طرح قانونی تقدیم مجلس شده و از جاع به کمسیون متبکرات شده اگر آقایان خیلی علاقه مندند که این ماده اصلاح شود شاید مواد راهم وقتی که به موقع عمل می گذارند همین ها را حس می کنند و لازم است اصلاح بشود خوب است سعی بکنند راپورت کمسیون متبکرات در موضوع تمام نظامنامه داخلی زودتر به مجلس تقدیم شود بعدیا هیئت رئیسه یا کمسیون خاصی آن قانون را تحت شور قرار بدهند راپورتش را بیاورند در مجلس این ماده خاص را علیحده ارجاع به کمسیون خاص کردن یک کار دو باره هیئت و بنده عقیده ندارم .

رئیس- آقای حاج عزالمالک (اجازه) حاج عزالمالک - بنده مخالفتی ندارم

که آن لایحه تجدید نظر در نظر مجلس داخلی در مجلس شورای ملی مطرح شود این ماده هم در جزء آن مواد مورد بحث بشود بنده مخالفت باین نظر ندارم و برای اینکه این نظر هم جزء آن مواد در مجلس مطرح شود لازم بود که بشکلی طرح قانونی پیشنهاد بشود در مجلس مطرح نظر را می بینیم .

رئیس- این چیزیکه پیشنهاد شده است بانظر آقای حائز زاده چندان مخالفتی ندارد و چون کمسیون متبکرات راپورت می دهد ممکن است عقیده اش این باشد که این موضوع بایستی در ضمن اصلاح نظامنامه داخلی حل شود یا اینکه فلا باید این موضوع را اصلاح کرد بعد نظامنامه داخلی را در موفقیه راپورت دادند بفرمایند آقایان می رسد هر طور صلاح دانسته همان طور معمول می شود . آقای سردار معظم .

(اجازه)

سردار معظم- نظامنامه مراجعه شد است به کمسیون متبکرات و تهریران لازم رادر نظامنامه کمسیون متبکرات خواهد کرد ؟

رئیس- بلی کمسیون متبکرات از باید رأی بدهد که صلاح است تجدید نظر بشود در نظامنامه یا نه اگر رأی داد که صلاح هست و در مجلس قابل توجه شد مراجعه میشود بیک کمسیون دیگری .

سردار معظم - سابقه مجلس چهارم اینطور نبود .

رئیس- اگر میخواهید طرز دیگری معمول شود باید در فراموش کنند دفتر که امضاء کردند مستقیم امیر بوده کمسیون متبکرات آقای سید یعقوب بنده هم آن را امضاء دارم و پیشنهادی کنم .

هاد السلطنه- بنده هم امضاء دارم .

رئیس - حالا نمی شود فی المجلس امضاء کرد باید امضاء کتبی باشد آقای شیخ الرئیس (اجازه)

محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس- این جا در خاطر هست که راجع به نظامنامه بعد از آنکه در مجلس سابق مذاکره شد این طور قرار داده شد که نظامنامه مراجعه بشود به هیئت رئیسه و در هیئت رئیسه پیشنهاد هائی که لازم است کاملاً در نظامنامه بشود بعد بیاورند به مجلس و به هیچ کمسیونی مراجعه نشد این مطلب در نظر بنده هست و بنده مخالفم که برود به کمسیون متبکرات .

رئیس- کار هیئت رئیسه باید نظامنامه را اجرا کند خودش نمی تواند نظامنامه بنویسد اگر کمسیونی که به اینجارجاء می شود لازم دانستند هیئت رئیسه را می خواهند و توضیحات داده خواهم شد .

شیخ الرئیس- مجلس چهارم اینطور دادند .

رئیس- پیشنهاد دیگری که از طرف بعضی از آقایان شده بود راجع به طبع صورت مجلس می ماند برای جلسه دیگر .

دست غیب - یک سؤالی دارم : ماده بیست و هفت حالا مجری است؟

رئیس - از قراریکه معلوم می شود مذاکرات توفیق می شود ناینکه راپورت کمسیون متبکرات برگردد به مجلس

سردار معظم - بنده یک سؤالی دارم

رئیس- بفرمائید .

سردار معظم- بنا بر این آیا بترتیب سابقه عمل می شود ؟ برای اینکه مجالس گذشته این ماده را شامل کمسیون های دائمی می دانستند و کمسیونهای فوق العاده را مستثنی میدانستند در این دوره این مطلب جالب توجه شده است و مذاکراتی در اطراف این مطلب شده است و بالاخره اصل مطلب مسکوت عنه ماند و حل نشد و معلوم نیست که بعد از این تاراپورت کمسیون متبکرات نرسیده این ماده چه حالی خواهد داشت اگر چه بنده عقیده ندارم که نظامنامه داخلی مراجعه به کمسیون متبکرات بشود و بعقیده من باید نظامنامه مجلس و قانون استخدام مجلس شورای ملی به یک کمسیون مخصوص که انتخاب بشود مراجعه شود ولی بعد در آن حرف میزنیم در هر حال اصل مطلب هنوز نشده است یک عده ممکن است عقیده داشته باشند که مثل مجالس گذشته ماده ۲۷ فقط شامل کمسیونهای دائمی میگردد و کمسیونهای فوق العاده از این ماده مستثنی هستند برعکس بعضی ممکن است بگویند مطابق ظاهر نظامنامه تمام کمسیونها در هر هم هستند و مطلقاً هر کس در کمسیون عضویت دارد در کمسیون های دیگر نمی تواند عضویت داشته باشد پس بنا بر این خوب بود این مسئله امروز حل می شد ناینکه که اساس مطلب را بعد در ضمن نظامنامه حل بکنند .

رئیس- آقایان تشریف میبرند رأی بدهند یا تشریف نمی برند .

سهام السلطان - مشغولند .

رئیس آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - راجع به چیزیکه آقای سر دار معظم اظهار کردند بنده خواستم استفاده خودم را از بیان مقام محترم ریاست عرض کنم چون این مسئله محل اشکال واقع شد و ادراک این مسئله در ما بین آقایان نمایندگان محل خلاف واقع شد نفیاً و اثباتاً در مقام توفیق باقی ماند . (بعضی از نمایندگان اینطور نیست)

آقا سید یعقوب - فرمایشات تمام شد چون ما باید تعقیب بکنیم که کمسیون متبکرات یا همین کمسیون خاصی که ده نفر از نماینده ها تقاضا کرده اند زود تر راپورت آن را بدهم و فعلاً نمیتوانیم این ماده را بعد از آنکه فهم نمایندگان نسبت به این ماده اختلاف پیدا کرده است و بعد از آنکه عمل مجلس دوم و سوم و چهارم نسبت باین الدلاله و صریح العمل بدانیم چون نمیتوانیم آن را صریح العمل بدانیم پس بحال و عقیده می ماند تا در دوره جلسه دیگر راپورت آن بیاید این مسئله فوق العاده نیست که مملکت زیر پرزیر بشود این یک مسئله علمی است رجوع به کمسیون تعقیب می کنیم که کمسیون راپورت آن را زود تر بیاورد یک مسئله نیست که ما مجبور باشیم همین امروز تکلیف آن ماده را معین کنیم .

مسئله مطمح نظر مورود شور نماینده ها واقع شد و بموجب درخواست ده نفر رفت به کمسیون پس نفیاً و اثباتاً نیست در این موضوع رأی داد نا راپورت کمسیون بیاید .

رئیس - آقایانیکه یک همچو پیشنهادی کردند معلوم است که ماده را صریح نمی دانند پس مراجعه می شود به یک کمسیونی که تفسیر کند و در صورتیکه عبارت ماده صریح نباشد سابقه معتبر خواهد بود مگر اینکه پیش نهاد شود که رأی میگیریم والا مذاکره زیاد کردن ضرورتی ندارد اگر پیشنهادی دارید بدهید تا رأی بگیریم .

بیش نهادی از طرف آقای تدین بشرح ذیل قرائت شد .

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی دامت شوکت -

پیشنهاد میکنم که ماده ۲۷ نظامنامه صریح و محتاج به تفسیر نیست .

رئیس - بقیه پیشنهادها قرائت میشود بعد تکلیفش معلوم می شود .

(بشرح ذیل قرائت شد)

پیش نهاد می کنم نظر باینکه ماده ۲۷ نظامنامه صراحت دارد در همین جلسه مطرح و تکلیف آن معین شود . ملک الشعراء .

بنده پیشنهاد میکنم رأی گرفته شود بر اینکه سابقه عمل بشود یا اصل .

رئیس- گمان می کنم باید این جا مذاکره بشود و رأی داده شود که سابقه موقوف شود .

جمعی از نمایندگان صحیح است)

رئیس- فقط راهش این است کسی مخالف است با اینکه سابقه معمول نشود؟

آقا سید یعقوب- بنده مخالفم .

رئیس- خوب مخالفید پیشنهاد بفرمائید بیست و یک نفر از آقایان رأی نداده اند خوب است تشریف ببرند رأی بدهند؟

نفر از نماینده ها تقاضا کرده اند زود تر ذیل قرائت شد .

(پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب بشرح نظر باینکه عبارت نظامنامه صریح الدلاله نیست و مجلس در دوره های سابق عملیات نمود . آن سابقه در این موضوع بخصوصه حجت است تا تکلیف این ماده از کمسیون معین شود .

رئیس- توضیحی هم در این خصوص دارید ؟

آقا سید یعقوب- بلی بنده عرض همین بود که عرض کنم (مکرر هم عرض آقایان رسانده ام) عبارت مثل آفتاب روشن است حالا آفتاب را کسی منکر نیست چرا ؟ برای اینکه همه نگاه میکنند اگر عبارت آن قدر صریح است که آقایان اصرار در صراحت آن دارند بطور دوره دوم و سوم مجلس شورای ملی برخلاف آن عملی می- کرده است و برای استحضار آقای تدین اگر نظر داشته باشند در همان اطلاقی هم که هیئت رئیسه اعلان کردند نوشته بودند آقایانیکه محروم هستند از انتخاب (الان هم شاید در اداره مباشرت باشد) در کمسیون های عادی و دلیل آنهم اینست که خود بنده در مجلس چهارم یک نفر بودم و دره کمسیون منتخب بودم و کذا سایرین .

(همه نمایندگان)

آقا سید یعقوب - آقایان شام صبر کنید تازه آمده ام عرض کردم بنده یک نفر بودم و دره کمسیون در دوره چهارم منتخب شده بودم یاره تازه آمدند بخایشان مجلس همینطورها بوده هیئت رئیسه با کمال جدیت مواظب نظامنامه بود مجلس چهارم بهترین مجلسهایی بود که بعد از این خواهد آمد پس نه در دوره سوم و نه چهارم ابداً این عبارات را صریح الدلاله نمی دانسته و در مقام عمل هم گرفتار یک معاذیری شدند که بعضی را بنده عرض کردم و بعضی را هم آقای حاج عزالمالک و آقای داور توضیح دادند در موقع عمل بقانون معلوم می شود کجا صریح الدلاله است کجا ظاهر الدلاله است و کجا محتمل الدلاله است پس اینها همه یک عبارتی است که مسلم است پس نظر باین اختلافی که در فهم آقایان نسبت باین ماده متوجه شد بنده پیشنهاد کردم که فلا مسکوت عنه باشد و برود در کمسیون نا تکلیفش معین شود اینهم فرایضم بود و از روی یک عقیده با کمی عرض کردم

رئیس- آقای دستغیب (اجازه)

دستغیب- هیچ ماده از مواد نظامنامه لغو نمی شود مگر اینکه بابالصراحت مجلس رأی بالغایش بدهد و یا یک ماده در ازاء آن ماده تصویب بشود نه بودن آقای آقا سید یعقوب در دوره چهارم در ۷ کمسیون نه غیر از آن هیچ ماده لغو نمیکنم مگر اینکه ماده بجای او تصویب شود بنده چون بعقیده خودم مذاکرات را یک طوری می

بینم که یا روبرو تجاع می رود یا اینستکه می خواهند سی چهل نفر بیشتر مشغول کار نباشند و بعقیده بنده این خوب نیست و باید معتقد بتقسیم کار شد و نمی شود گفت که اول ماده نظامنامه را بنویسند یا مسکوت عنه بماند و باین عبارت که در مجلس چهارم یک نفر در ۷ کمسیون بود ماده نظامنامه را بنویسند شود لغو کرد

بنده اول هم عرض کردم که مقام محترم ریاست باید اجرای ماده نظامنامه را بفرمایند و بفرمایند این مذاکرات خارج از موضوع است و نظامنامه صریح در صدفش است و تا زمانیکه ماده دیگری بجایش نیامده و مجلس هم الفاه آن را اعلام نکرده است بقدرت خودش باقی است .

(جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است)

رئیس- آقایانیکه پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب را تصویب میکنند قیام فرمایند .

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس- تصویب نشد .

این مطلب تمام است یک پیشنهاد کلی دیگری رسیده است قرائت می- شود .

مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی دامت شوکت

پیشنهاد می کنم که سوابق عملیات مجلس گذشته در مقابل ظاهر نظامنامه از این بعد حجت نیست .

رئیس - سایر پیشنهادها هم در همین زمینه است .

ملک الشعراء - همین یکی کافی است رأی بگیرید .

رئیس - رأی نمیشود گرفت ماده ۱۲ قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۲ شعبی که بر طبق ماده ۳ تشکیل یافته هر سه ماه سه ماه بطور قرعه تجدید میشود مقصود عده از تشکیل این شعبات آنست که هر وقت مطلب یا لایحه یا طرح قانونی پیشنهاد مجلس میشود رجوع بشعبات بکنند که در آنجا ملاحظه و مذاقه شده و اگر تشکیل کمسیونی لازم آید هر یک از شعبات پس از مذاکرات و مباحثات موافق عده که مجلس معین کرده است برای عضویت کمسیون انتخاب کنند و نیز هر وقت کمسیونی باید تشکیل شود رجوع بشعبات می شود که اعضای آنرا از بین خود انتخاب کنند مگر اینکه بترتیب ماده ۲۲ عمل شود .

رئیس و منشی هر شعب مطابق ماده دوم که انتخاب میشوند در موقع مذاکرات یا انتخابات بدون اینکه نصف علاوه یک حاضر باشند نباید رأی بدهند .

انقاد شعبات تا وقتی که رئیس آن معین نشده است به عهده رئیس مجلس است .

رئیس - این ماده در نظر بنده صریح

است هر لایحه که در اینجا می آید اهم از اینکه راجع بود چه باشد یا نباشد باید برود بشعبات و در شعبات مذاکره بشود و کمیونی که معین میشود بعد از ارجاع آن لوائح بشعبات است و اگر این پیشنهادی که شده بطور کلی رای بدهید باید از این بعد هر لایحه که آمد اول برود بشعبات و حال اینکه در دوره های قبل اینطور معمول بود همیشه مراجعه می شده بکمیسیون از این محظورات و مشکلات بسیار است پس حالا فی المجلس يك پیشنهاد کردن و فوراً رای دادن بنده گمان نمیکنم که صلاح باشد اگر مصلحت بدانید بماند برای جلسه بعد

نسبت بماده ۲۷ هم نباشد که سابقه ملغی شود و یک نفر در بیش از دو کمیسیون اهم از اینکه فوق الماده باشد یا غیر فوق - الماده نمیتواند عضویت داشته باشد (بعضی از نمایندگان - صحیح است) رئیس - آقای سردار معظم (اجازه)

سردار معظم خراسانی - بنده خیال میکنم که اصلاً (اگر چه من کاملاً موافقم ببا پیشنهاد آقای تدین حالا شاید يك قدری جرح و تعدیل عبارتی لازم داشته باشد) ولی با پیشنهاد ایشان کاملاً موافقم و گمان میکنم این مطلب از کثرت وضوح محتاج برای نباشد زیرا که بالاخره نظامنامه صریحاً نوشته شده است

این يك اصل غیر قابل اجرا نیست که دارد در مملکت ما کم کم پیدا میشود قانون نوشته میشود برای اینکه اجرا بشود.

نظامنامه نوشته میشود بعد متکی می شویم بسابقه بنده هیچ سابقه را سراغ ندارم که بتواند سگته وارد بیارود در مجلس شورای ملی بنظامنامه داخلی و در مملکت بقوانین البته قانون که نوشته شد باید اجرا شود قانونی که نفوسد اجرا نمی شود نظامنامه داخلی که نوشته شده است باید کلیه بکلیه اجرا شود زحمت دارد یا ندارد تولید اشکال خواهد کرد مربوط به عمل نیست ولی نظامنامه معتبر است باید اجرا شود تا موقعی که نظامنامه دیگری بجای آن برقرار نشده است بنده به صدای خیلی بلند عرض میکنم تمام سابقه که در مجلس ایجاد شده است و برخلاف نظامنامه بوده است بقدر دو یول ارزش ندارد و هیچ کس هم نمیتواند بگوید سوابقی هست که در مجلس بوده است برخلاف نظامنامه و قانون اعتبار دارد نظامنامه معتبر است و باید اجرا شود و تا وقتی که ماده دیگری بجایش نیامده نمیشود او را لغو کرد البته ممکن است اجرای یاره مواد نظامنامه مشکلات و محظوراتی داشته باشد و اسباب زحمت باشد تمام اینها صحیح است ولی چه وقت باید الغاء شود نه حالا بعقیده بنده بعد از این هست که کمسیون مبتكرات یا کمسیون دیگری

بعد از تجربیات ماده دیگری بجای این ماده گذاشت آنوقت باید اصلاح بشود ولی حالا بنده گمان میکنم که نظامنامه حقاً باید اجرا شود و غیر حق نمیشود چیز دیگری را ممتقد شد و بنده رای خواهم داد پیشنهاد آقای تدین ولی در عین حال می بینم که رای میدهیم بمسئله که از کثرت وضوح محتاج برای نیست بنا بر این آقای رئیس مجلس اگر تصور میکنند که موقع رای گذشته است بنده هم کاملاً موافقم و تمنا میکنم که در جلسه آتی این مطلب را جزء دستور بگذارند تا مطلب روشن شده و تکلیف هم معین بشود

رئیس - خیلی خوب جزء دستور جلسه آتی میگذاریم چون اشخاص زیادی اجازه خواسته اند جلسه آتی را بروزی پنجمه چهار بظهر قرار میدهیم ایرادی نیست؟ (گفتند خیر)

(مجلس يك ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس - مؤتمن الملك

منشی ۲۰ شهاب - معظم السلطان

جلسه ۲۲

صورت مشروح مجلس یوم ۵ شنبه دوم جوزا ۱۳۰۳ مطابق هفدهم

شوال المکرم ۱۳۴۲

مجلس ۳ ساعت و ربع قبل از ظهر

بریاست آقای مؤتمن الملك

تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم ۳ شنبه)

۳۱ ثورا را آقای آقا میرزا

شهاب قرائت نمودند

رئیس - آقایان اعتراضی بصورت

مجلس دارند یانه آقای آقا میرزا جواد

خان

(اجازه)

آقا میرزا جواد خان - بنده را جزء

دیر آمدگان نوشته اند در صورتیکه بنده دیر

نیامده ام

رئیس - این مطلبی است که بعد باید

رسیده گی بشود اگر اینطور بود اصلاح

می شود

رئیس - آقای ملک الشمره

(اجازه)

ملک الشمره - دیروز بنده نیم ساعت

دیر آمده بودم و آنکسیکه مواظب دفتر

است بنده اظهار کرد نیم ساعت دیر شده

است و سابق بر این تا نیم ساعت دیر آمدن

معاف بود بنده تصور میکردم که تا نیم -

ساعت جزء دیر آمدن محسوب نیست و

معاف است حالا اگر در آئینده باید محسوب

شود امری است علیجده و همینطور که گفته

شد مجلس چون خیلی دیر تشکیل میشود

نباید نیم ساعت و يك ساعت را مقید شد و در

صورت مجلس نوشت

رئیس - این را تصدیق می فرمائید که

فصود عذر نمی شود اینکه مجلس دیر

تشکیل می شود برای اینست که بعضی از